

зростання, що є основними компонентами сучасного лідерства. Зауважено, що інтеграція медіаосвітніх технологій у навчальний процес сприяє розвитку «м'яких навичок» (комунікація, співпраця, адаптивність), які дедалі більше цінуються роботодавцями в усіх професійних сферах.

Авторами подано результати наукового пошуку, що підтверджують ефективність використання медіаосвітніх технологій з метою формування лідерської компетентності здобувачів. Представлено конкретні приклади практичної реалізації застосування медіаосвітніх технологій, зокрема організація та проведення вебінарів, онлайн-дискусій, віртуальної співпраці, використання блогів, платформ, веб-сервісів, освітнього коворкінгу, соціальних мереж тощо.

Підсумком статті є думка про те, що медіаосвітні технології не лише допомагають розвивати лідерські якості студентської молоді, але й сприяють їхній адаптації до сучасних професійних викликів, формуючи конкурентоспроможних фахівців, здатних до безперервного навчання та інновацій.

Ключові слова: заклади освіти, медіаосвіта, медіаосвітні технології, лідерська компетентність, студентська молодь, навчальний процес, професійна діяльність.

УДК 37.03:378.1

THE EFFECT OF INTERACTIVE LEARNING ON THE PERSONALITY ORIENTATION OF STUDENTS IN THE SPECIALTY 017 «PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS» IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

ВПЛИВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 017 «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ» У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сергій Черненко

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
E-mail: chernenko.sergey65@ukr.net
ORCID 0000-0001-9375-4220
«Донбаська державна машинобудівна академія», Україна

Serhii Chernenko

PhD in Physical Education and Sports, Associate Professor
E-mail: chernenko.sergey65@ukr.net
ORCID 0000-0001-9375-4220
Donbas State Engineering Academy, Ukraine

Олександр Дубовой

кандидат педагогічних наук, доцент,
E-mail: davstrongman@gmail.com
ORCID 0000-0001-8166-6223
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Україна

Oleksandr Dubovoi

PhD of Pedagogy, Associate Professor
E-mail: davstrongman@gmail.com
ORCID 0000-0001-8166-6223
Luhansk National University named after Taras Shevchenko, Ukraine

Тетяна Полулященко

кандидат педагогічних наук, доцент,
E-mail: lug.ifvis.ksd@gmail.com

Tatyana Poluliaschenko

PhD of Pedagogy, Associate Professor
E-mail: lug.ifvis.ksd@gmail.com

ORCID 0000-0002-6345-585X
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка», Україна

ORCID 0000-0002-6345-585X
Luhansk National University
named after Taras Shevchenko, Ukraine

Владислав Дичко

доктор біологічних наук, професор
E-mail: v.v.dichko@ukr.net
ORCID 0000-0003-3350-0602
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Vladislav Dychko

Doctor of Biological Sciences, Professor
E-mail: v.v.dichko@ukr.net
ORCID 0000-0003-3350-0602
SHEI "Donbas State Pedagogical
University", Ukraine

ABSTRACT

The article highlights the results of a pedagogical study devoted to the study of the success of the most important socially significant forms of activity (activity and communication) of students in connection with the peculiarities of their focus. The goal is to substantiate the dynamics of changes in the orientation of the personality of students of the 1st – 4th courses in the specialty 017 "Physical culture and sport".

To achieve the goal of the research, the following methods were used: analysis of scientific and methodological literature, questionnaires, formative experiment, methods of statistical processing of results. Students of the 1st year (n=27) took part in the study; 2nd year (n=22); 3rd year (n=23); 4th year (n=18) of the Donbas State Machine-Building Academy, LNU named after T. Shevchenko, Donbas State Pedagogical University. The entrance stage was carried out at the beginning of September 2022 before studying the educational components of the professional program, and the final stage - in June 2023. The determination of the influence of the traditional form of education and the author's model (interactive technologies) was carried out using diagnostic slices of changes in the pedagogical and reflective component among students (criterion – "reflexivity"). The study of orientation was carried out by types – personal, social and business – with the help of the standardized psychological method "Diagnostics of personality orientation" by B. Bass.

It was found that in the experimental groups the number of students with a focus on the task (interest in solving business problems, performing work as best as possible, orientation towards business cooperation, the ability to defend one's own opinion in the interests of the case, useful for achieving the general goal) increased in the 1st year in 1.5 times, 3rd year by 1.53 times, 4th year by 2.1 times, at the same time, in the experimental groups, the number of future trainers-teachers with self-orientation decreased (orientation on direct reward and satisfaction, aggressiveness in achieving status, tendency to rivalry, anxiety, introversion, irritability, desire for power): in the 1st year 2.3 times, in the 2nd year 2 times, in the 3rd year 2.5 times in the 4th year 4.3 times. In the control groups, a decrease in the number of students according to this indicator was also recorded, but only from the 2nd to 4th year and not significantly. It should be noted that in the 2nd year of the experimental group there is a 1.5-fold increase in the number of students with a focus on mutual actions, as a result, it forms a desire to maintain relationships with people, focuses on joint activities and social approval, dependence on the group, the need for emotional relationships with others. Prospects for further research of the specified problem are outlined.

Key words: orientation of students, education seekers, interactive technologies.

Актуальність теми. У «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» наголошується, що інтеграція країни в світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення її якості, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем, модернізації змісту освіти й організації її відповідно до світових тенденцій і вимог ринку праці (Національна стратегія розвитку освіти в Україні, 2013).

В освіті набуває пріоритетів особистісно орієнтований педагогічний процес, у якому на перший план виходить унікальна цілісна особистість, яка має максимально реалізувати свої можливості у межах навчального закладу та досягти успішності у соціально значущій активності, зокрема в учбовій діяльності та спілкуванні (Хохліна, 2018). Саме в цей час у студента закладаються основи тих якостей спеціаліста, з якими він ввійде в нову для нього атмосферу діяльності, де відбуватиметься його подальший розвиток як особистості. Визначенням ролі й місця здібностей, інтересів, мотивів та особистісних рис у формуванні професійно важливих якостей займалися (Кудрявцев & Шегурова, 1983). На сучасному етапі особливого значення набуває потреба особистісного підходу щодо формування особистості фахівця-професіонала, розвитку його професійної самосвідомості (Долинська & Максимчук, 2008; Яремчук, 1999). В освітньому процесі завданням професійної підготовки є не лише навчання предметним знанням, умінням та навичкам майбутніх фахівців, а й формування та розвиток особистості – активного суб'єкта власного життя, особистості (Максименко, 2005). Далі автор визначає, що формування та розвиток особистості це форма існування психіки людини, яка є цілісністю, здатною до саморозвитку, самовизначення, свідомої предметної діяльності і саморегуляції, та має свій унікальний і неповторний внутрішній світ.

Процес інтенсивної, міжсуб'єктної комунікації викладача та студентів (педагог – суб'єкт власної професійної діяльності – ставить у позицію суб'єкта освітньої діяльності студента). Інтерактивна освітня взаємодія характеризується високим ступенем інтенсивності спілкування її учасників, їхньої комунікації, обмінудіяльністю, зміною і різноманітністю її видів, формі прийомів, цілеспрямованою рефлексією учасниками своєї діяльності взаємодії, щовідбулася. Реалізація інтерактивних методів, спрямованих на зміну, удосконалення моделей поведінки і діяльності учасників навчально-виховного процесу, є важливою проблемою сучасної психологічної теорії практики (Сиротенко, 2003).

У зв'язку з цим особливої актуальності набувають дослідження, спрямовані на виявлення особливостей психосоціального та особистісного розвитку студентів в системі «педагог-студенти». Виходячи з суті досліджуваних явищ, психологічним чинником ефективності процесу та результату активності суб'єкта є спрямованість особистості. Незважаючи на актуальність проблеми та наявність присвячених їй значної кількості досліджень, недостатньо вивченим залишається питання впливу інтерактивного навчання на спрямованість особистості студентів в процесі учбової діяльності й спілкування студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Освітні мотивації студентської молоді вивчалися вітчизняними вченими ще з 70-х років минулого століття.

Теоретичні й емпіричні дослідження з цієї проблематики проводили такі українські вчені, як Л.О. Аза, Є.І. Головаха, В.Л. Осовський, Н.О. Победа, М.М. Чурилов, О.О. Якуба, О.О. Яременко.

Провідною діяльністю студента є учбова, метою якої є засвоєння знань, умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності; самозміна, формування себе (Кутішенко, 2005; Савчин, 1998 та ін.).

Іншою соціально значущою формою активності людини, щільно пов'язаною з діяльністю, є спілкування, суть якого розкривається у працях (Орбан-Лембрик, 2004; Цимбалюк, 2007 та ін.). У спілкуванні результат відноситься передусім до тих або інших змін у свідомості, поведінці і властивостях людей, що спілкуються; ці зміни так чи інакше торкаються усіх учасників спілкування, але у різних людей вони можуть бути якісно і кількісно різними. В психології є різні точки зору, щодо поняття «взаємодія». Так, у своїх дослідження (Б. Г. Ананьєв, Л. П. Буєва, М. С. Каган та ін.) взаємодію людей розглядають як процес впливу різних суб'єктів один на одного, взаємну зумовленість їхніх вчинків і соціальних орієнтацій, зміну системи потреб, внутрішніх характеристик, а також міжособистісних зв'язків, що виникають під час цієї взаємодії (Ситнік, 2012).

У подальшому дослідники описали окремі її види: ділову, колективістську, особистісну (Б. Басс, В. Смекал та М. Кучер, М.С. Неймарк); емоційну (Додонов, 1987); гуманістичну, егоїстичну, депресивну, суїцидальну (Фрейд, 1998); професійну (Є.А. Климов, Н.В. Кузьміна); прагматичну, екзистенційну, гуманістичну, егоцентричну (Данилова, 2004) спрямованість. Сучасні тенденції розвитку інноваційних технологій та зарубіжний досвід розвитку новітніх технологій навчання, а також охарактеризовано інноваційні технології навчання в системі освіти (технології особистісно-орієнтованого освітнього процесу, інтерактивні технології навчання, технології формування творчої особистості, дистанційні та медіа-технології навчання) застосовуються у дослідженнях (Ребуха, Білоус, Брик, 2022). Теоретичні та практичні розробки психолого-педагогічних умов удосконалення освітнього процесу належать В. Гузеєву, А. Гіну, А. Фасолі та іншим. Так, наприклад, відомий автор (Демчук, 2005) підкреслює, що інтерактивне навчання – це, перш за все, діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія вчителя та учня. Інші фахівці (Пометун О., & Пироженко, 2002) визначають, що сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів. Це – співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання в співпраці). Далі автори, спираючись на дослідження Національного тренінгового центру (США) вказують, що інтерактивне навчання дає можливість збільшити відсоток засвоєння матеріалу, впливає не лише на свідомість студента, а й на його почуття, волю дії, практику.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Обґрунтувати динаміку змін спрямованості особистості студентів 1 – 4 курсів за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт».

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Для досягнення мети дослідження були використані такі методи : аналіз науково-методичної літератури, анкетування, формуючий експеримент, методи статистичної обробки результатів.

У дослідженні прийняли участь здобувачі освіти – 1 курс (n=27); 2 курс (n=22); 3 курс (n=23); 4 курс (n=18) Донбаської державної машинобудівної академії, ЛНУ ім. Т. Шевченка, Донбаського державного педагогічного університету. Вхідний етап виконувався на початку вересня 2022 р. перед вивченням освітніх компонентів професійної програми, а підсумковий – у червні 2023 р. Визначення впливу традиційної форми навчання та авторської моделі (інтерактивних технологій) здійснювався за допомогою діагностичних зрізів змін педагогічно-рефлексивного компоненту серед студентів (критерій – «рефлексивність»).

Вивчення спрямованості здійснювалося за видами – особиста, суспільна та ділова – за допомогою стандартизованої психологічної методики «Діагностика спрямованості особистості» Б. Басса.

Діагностика за методикою Б. Басса (опитувальник Смекала-Кучера; орієнтаційна анкета Басса) дозволила виявити види професійної спрямованості студентів (до чого особистість прагне, що для неї є найважливішим, найціннішим, видам задоволення і винагороди віддає перевагу). Анкета складається з 27 пунктів – суджень, по кожному з яких можливі три варіанти відповіді, що відповідають трьом видам спрямованості особистості. Здобувач освіти повинен вибрати одну відповідь, яка найбільшою мірою виражає його думку або відповідає реальності, і ще одну, яка, навпаки, найбільш далека від його думки або найменш відповідає реальності. Відповідь "найбільш" отримує 2 бали, "найменш" – 0, що залишився невибраний – 1 бал. Набрані за всіма 27 пунктами бали підсумовуються для кожного виду спрямованості окремо.

За допомогою методики визначаються такі види спрямованості особистості: Спрямованість на себе (Я) – орієнтація на пряме винагородження та задоволення, агресивність у досягненні статусу, схильність до суперництва, тривога, інтровертованість, роздратованість, прагнення до влади. Спрямованість на спілкування (С) – прагнення передусім підтримувати стосунки з людьми, орієнтація на спільну діяльність (не обов'язково для виконання справи, а заради самого спілкування), орієнтація на соціальне схвалення, залежність від групи, потреба в емоційних стосунках з людьми. Спрямованість на справу, діло (Д) – зацікавленість у вирішенні ділових проблем, виконання роботи якнайкраще, орієнтація на ділове співробітництво, здатність відстоювати в інтересах справи власну думку, корисну для досягнення загальної мети.

Таким чином, порівнюючи результати обробки даних з показниками рівня вираженості спрямованості, можна зробити висновок про ступінь вираженості того чи іншого виду спрямованості у студента.

Ряд авторів (Євсюков, & Ляшко, 2020; Maslow, 2016) рекомендують для інтерпретації результатів у масовому психологічному дослідженні використовувати основні життєві орієнтації.

1. *Особистості зі спрямованістю на себе:* найбільше зайняті собою, своїми почуттями і проблемами; роблять необґрунтовані та поспішні висновки і припущення щодо інших людей; так само поведуть себе в дискусіях; намагаються нав'язати свою волю групі; оточуючі в їх присутності не відчувають себе вільно; не відчувають, коли потрібно розмовляти, а коли мовчати і слухати; неможливо зрозуміти, чи люблять вони інших людей.

2. *Особистості зі спрямованістю на взаємні дії:* уникають прямого

вирішення проблеми; поступаються натиску групи; не виказують оригінальних ідей і нелегко буває зрозуміти, що така людина хоче висловити; не працюють інтенсивно самі і не допомагають групі підійти до вирішення питання; не приймають на себе керівництво, коли йдеться про вибір завдання; не допомагають окремим членам групи висловлювати свої думки і майже не сприяють досягненню спільної мети.

3. *Особистості зі спрямованістю на завдання*: допомагають окремим членам групи висловлювати свої думки; підтримують групу, щоб вона досягла поставленої мети; допомагають групі дійти до суті речей і мають гарні ідеї відносно того, як продовжувати роботу; легко буває зрозуміти, що така людина хоче висловити; можуть складати хороші звіти; беруть у свої руки керівництво, коли йдеться про вибір завдання; працюють інтенсивно; правильно оцінюють, коли потрібно говорити, а коли й промовчати; в їх присутності всі відчувають себе вільно і невимушено; не ухиляються від безпосереднього розв'язування проблеми.

Результати показників експериментальної і контрольної групи із різною спрямованістю особистості представлено в таблиці 1.

За цими показниками в експериментальній групі відбулися значні зміни. Так, спрямованість на завдання на початок експериментальної роботи відзначалася в 29,43 % студентів на 1 курсі; 38,57% на 2 курсі; 39,89% – 3 курс та 4 курс – 21,89%, у подальшому на підсумковому замірі з 1 – 4 курс їх кількість збільшується від загальної кількості обстежуваних, так 1 курсі (45 %); 2 курс (41,4%); 3 курс (60,31%); 4 курс (45,6%).

Таблиця 1 – Порівняльний аналіз із різною спрямованістю особистості серед студентів 1 – 4 курсів ФКС

Курс	Групи	Контроль	Спрямованість студентів			
			n	на себе	на взаємні дії	на завдання
				%	%	%
1	Контрольна	Вхідний	15	27,29	40,47	32,24
		Підсумковий	12	46,80	20,67	32,53
	Експериментальна	Вхідний	12	28,34	42,23	29,43
		Підсумковий	10	12,81	42,15	45,04
2	Контрольна	Вхідний	8	32,50	28,73	39,41
		Підсумковий	8	30,09	32,41	37,5
	Експериментальна	Вхідний	14	34,57	26,86	38,57
		Підсумковий	14	16,85	41,75	41,40
3	Контрольна	Вхідний	14	26,29	32,86	41,43
		Підсумковий	10	20,43	35,57	44,00
	Експериментальна	Вхідний	9	25,33	34,78	39,89
		Підсумковий	9	10,69	29,00	60,31
4	Контрольна	Вхідний	9	42,22	40,00	17,78
		Підсумковий	9	40,00	32,22	27,78

	Експериментальна	Вхідний	9	39,67	38,44	21,89
		Підсумковий	11	9,09	45,27	45,64

Щодо показника спрямованості на взаємні дії, то на початок реалізації експериментальної моделі таких студентів було: 42,23% на першому курсі; 26,86% на другому курсі, 34,78% на третьому курсі; 38,44% на четвертому курсі процесі, а після формувальної дослідницької діяльності їхня кількість змінювалася таким чином: 42,12 % (1 курс), 41,75 % (2 курс), 29% (3 курс), 45,27% (4курс).

На початок дослідження для здобувачів освіти експериментальних груп провідною була спрямованість на себе. У процесі реалізації моделі кількість студентів із цією спрямованістю неухильно знижувалася: перший курс – 12,8 %, другий – 16,8 %, третій – 10,69 %, четвертий – 9,09%.

Деякі зміни проходили в спрямованості особистості студентів і в контрольній групі, а саме:

– спрямованість на завдання була виявлена: на початку – 1 курс (32,24%) 2 курс (39,4%), 3 курс (41,4%), 4 курс (17,78%) , підсумковий – 1 курс (32,5 %) та 37,5%, 44%, 27,8% відповідно;

– спрямованість на взаємні дії: вхідні дані – 40,5 %, (1 курс), 28,7% (2 курс), 32,8% (3 курс), 40% (4 курс) , підсумковий – 20,67 %, 32,4%, 35,6%, 32,2% відповідно;

– спрямованість на себе: вхідні дані – перший курс 27,3%, другий курс 32,5%, третій курс 26,3%, четвертий курс 42% і підсумковий спостерігається значне збільшення відповідних показників – 46,8 % (1курс), 46,8 % (2курс), 46,8 % (3курс), 46,8 % (4курс).

Проаналізовані дані свідчать, що в експериментальних групах кількість студентів зі спрямованістю на завдання (зацікавленість у вирішенні ділових проблем, виконання роботи якнайкраще, орієнтація на ділове співробітництво, здатність відстоювати в інтересах справи власну думку, корисну для досягнення загальної мети) зросла на 1 курсі в 1,5 рази, 3 курсі в 1,53 рази, 4 курсі в 2,1рази, водночас, в експериментальних групах зменшилася кількість майбутніх тренерів-викладачів зі спрямованістю на себе (орієнтація на пряме винагородження та задоволення, агресивність у досягненні статусу, схильність до суперництва, тривога, інтровертованість, роздратованість, прагнення до влади): на 1 курсі в 2,3 рази, на 2 курсі в 2 рази, на 3 курсі в 2,5 рази на 4 курсі в 4,3 рази. У контрольних групах теж зафіксовано зменшення кількості студентів за цим показником, проте лише з 2–4 курс і не суттєво. Слід звернути увагу, що на 2 курсі експериментальній групі спостерігається підвищення в 1,5 рази кількість студентів зі спрямованість на взаємні дії, як наслідок, це формує прагнення підтримувати стосунки з людьми, орієнтує на спільну діяльність та соціальне схвалення, залежність від групи, потребу в емоційних стосунках з оточуючими.

Отримані результати доповнюють відомості (Сердюк, 2014) про діагностику спрямованості мотивації студентів у ЗВО, про виявлення особливостей та тенденцій змін у системі освітніх мотивацій студентської молоді (Гиліон, 2012), а також про вплив інтерактивних технологій навчання на особистість майбутнього фахівця (Малинович, & Легендзевич, 2014).

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

1. Результати дослідження виявляють зростання професійної спрямованості освітньої діяльності за експериментальною моделлю та методикою, а також спостерігається не тільки підвищення рівня сформованості педагогічно-рефлексивного компоненту, а і професійно-педагогічної компетентності майбутніх тренерів-викладачів фізичного виховання.

2. Педагогічні умови і навчально-методичне забезпечення на основі інноваційного навчання фахових і педагогічних дисциплін дозволили активізувати у студентів 1 – 4 курсів прояв спрямованості на завдання та взаємні дії за освітньої програмою «Фізична культура і спорт».

У перспективі планується вивчення впливу рівня успішності з дисциплін за спеціальністю 017 «ФКС» на спрямованість особистості серед студентів 1 – 4 курсів закладів вищої освіти.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Гилюн, О. В. (2012). Освітні мотивації студентської молоді. *Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. Дніпропетровськ, (1). 102–104.

Данилова, Т.М. (2004). Формування гуманістичної спрямованості особистості майбутнього практичного психолога: автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.07. Київ, 19 с.

Демчук, М. (2005). Нетрадиційні форми навчання. *Рідна школа*. (9), 65 – 67.

Додонов, Б. И. (1987). В мире эмоций. К.: Политиздат Украины. 140 с.

Долинська, Л. В., & Максимчук Н. П. (2008). Психологія ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя: Навчальний посібник для студентів ВНЗ. Кам'янець-Подільський. 124 с.

Євсюков, О. Ф., & Ляшко І.А. (2020). Практикум з психології: навчальний посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 92 с.

Кудрявцев, Т. В., & Шегурова В. Ю. (1983). Психологический анализ динамики профессионального самоопределения личности. *Вопросы психологии*. (2). 51 – 59.

Кутішенко, В. П. (2005). Вікова педагогічна психологія (курс лекцій): Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 128 с.

Максименко, С. Д. (2005). Психологія внутрішнього світу. Розвиток особистісної активності: теоретичні аспекти : зб. наук. пр. К.: Міленіум, 3 – 32.

Малинович Л. М., & Легендзевич Г. Я. (2014). Вплив інтерактивних технологій навчання на особистість майбутнього фахівця. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія психологічна: збірник наукових праць. Львів: ЛьвДУВС, Вип. 1. 121 – 131. <http://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/psychology/issue/view/10/10>

Орбан-Лембрик, Л. Е. (2004). Соціальна психологія: [підручник]: У 2 кн. Кн. 1: Соціальна психологія особистості і спілкування. К.: Либідь, 576 с.

Пометун, О., & Пироженко Л. (2002). Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. К.: А.С.К., 192 с.

Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text> (дата звернення: 08.07.2022).

Ребуха Л. З., Білоус І. І., Брик Р. С., Дем'янюк А. В., Савіцька В. В., Кричківська О. В., & Кавецький В. Є. (2022). Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти : монографія. Тернопіль: ЗУНУ, 143 с.

Савчин, М. (1998). Педагогічна психологія. Дрогобич: Відродження, 142 с.

Сердюк, Л. З. (2014). Діагностика спрямованості мотивації учіння студентів у ВНЗ. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського*, № 2.12 (103). 163 – 168.

Сиротенко, Г. О. (2003). Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Херсон: Основа, 80 с.

Ситнік, С. В. (2012). Комунікативний компонент в структурі управлінської взаємодії. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал.* (6). 182 – 186.

Фрейд, З. (1998). Вступ до психоаналізу. К.: Основи, 709 с.

Хохліна, О.П., & Сила Д.В. (2018). Особливості спрямованості особистості як детермінанта успішності соціально значущої активності студент. *Психологічні науки: проблеми і здобутки.* Зб. н. статей Київ с. міжн. ун-ту й Інституту соціальної та політичної психології НАПНУ. Вип.2 (12) К., 279 – 293.

Цимбалюк, І. М. (2007). Психологія спілкування. К.: Професіонал, 464 с.

Яремчук, С.В. (1999). Формування професійно-психологічної спрямованості майбутнього вчителя: Дис. ... канд. психол. наук. К., 180 с.

Maslow, A. H. (2016). *Motivation and personality.* New York, 400 p.

REFERENCES

Gilyun, O. V. (2012). Educational motivations of student youth. *Edges: a scientific-theoretical and social-political almanac.* Dnipropetrovsk, (1). 102–104 [in Ukrainian].

Danilova, T.M. (2004). Formation of the humanistic orientation of the personality of the future practical psychologist: autoref. thesis Ph.D. Psychologist Sciences: 19.00.07. Kyiv, 19 p. [in Ukrainian].

Demchuk, M. (2005). Non-traditional forms of education. *Native school.* (9), 65 – 67.

Dodonov, B. I. (1987). In the world of emotions. K.: Politizdat of Ukraine. 140 p. [in Ukrainian].

Dolynska, L. V., & Maksymchuk, N. P. (2008). Psychology of value orientations of the future teacher: Study guide for university students. Kamianets-Podilskyi. 124 p. [in Ukrainian].

Yevsyukov, O. F., & Lyashko I.A. (2020). Practicum in psychology: study guide. Hark. national agrarian University named after VV Dokuchaeva. Kharkiv, 92 p. [in Ukrainian].

Kudryavtsev, T. V., & Shegurova, V. Yu. (1983). Psychological analysis of the dynamics of professional self-determination of a person. *Questions of psychology.* (2). 51 – 59.

Kutishenko, V. P. (2005). Age-related pedagogical psychology (course of lectures): Study guide. Kyiv: Center for Educational Literature, 128 p. [in Ukrainian].

Maksymenko, S. D. (2005). Psychology of the inner world. Development of personal activity: theoretical aspects: coll. of science pr. K.: Millennium, 3 – 32. [in Ukrainian].

Malynovich L. M., & Legendzevych G. Ya. (2014). The impact of interactive learning technologies on the personality of the future specialist. *Scientific bulletin of*

the Lviv State University of Internal Affairs. Psychological series: a collection of scientific papers. Lviv: LvDUVS, Vol. 1. 121 – 131. <http://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/psychology/issue/view/10/10> [in Ukrainian].

Orban-Lembryk, L. E. (2004). Social psychology: [textbook]: In 2 books. Book 1: Social psychology of personality and communication. K.: Lybid, 576 p. [in Ukrainian].

Pometun, O., & Pyrozhenko, L. (2002). A modern lesson. Interactive learning technologies: theory and practice. K.: A.S.K., 192 p. [in Ukrainian].

On the National Strategy for the Development of Education in Ukraine for the period until 2021: Decree of the President of Ukraine dated June 25, 2013 No. 344/2013. Taken from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text> (access date: 07/08/2022).

Rebukha, L. Z., Bilous, I. I., Brik, R. S., Demyanyuk, A. V., Savitska, V. V., Krychivska, O. V., & Kavetskyi, V. E. (2022). Innovative learning technologies in the conditions of modernization of modern education: monograph. Ternopil: ZUNU, 143 p. [in Ukrainian].

Savchyn, M. (1998). Pedagogical psychology. Drohobych: Renaissance, 142 p.

Serdyuk, L. Z. (2014). Diagnostics of the orientation of students' learning motivation in higher education institutions. *Scientific Bulletin of Mykolaiv State University named after V. O. Sukhomlynskyi*, No. 2.12 (103). 163 – 168 [in Ukrainian].

Syrotenko, G. O. (2003). Modern lesson: interactive learning technologies. Kherson: Osnova, 80 p. [in Ukrainian].

Sytnik, S. V. (2012). Communicative component in the structure of managerial interaction. *Science and education: science and practice. magazine.* (6). 182 – 186.

Freud, Z. (1998). *Introduction to psychoanalysis*. K.: Osnovy, 709 p. [in Ukrainian].

Khokhlina, O. P., & Sila, D. V. (2018). Peculiarities of personality orientation as a determinant of success in socially significant student activity. *Psychological sciences: problems and achievements*. Coll. n. articles Kyiv c. international University and the Institute of Social and Political Psychology of the National Academy of Sciences. Issue 2 (12) K., 279 – 293 [in Ukrainian].

Tsymbalyuk, I. M. (2007). Psychology of communication. K.: Professional, 464 p. [in Ukrainian].

Yaremchuk, S.V. (1999). Formation of professional and psychological orientation of the future teacher: Diss. ... candidate Psychologist of science K., 180 p. [in Ukrainian].

Maslow, A. H. (2016). Motivation and personality. New York, 400 p. [in USA].

АНОТАЦІЯ

Стаття висвітлює результати педагогічного дослідження, присвяченого вивченню успішності найважливіших соціально значущих форм активності (діяльності та спілкування) студентів у зв'язку з особливостями їхньої спрямованості. Мета – обґрунтувати динаміку змін спрямованості особистості студентів 1 – 4 курсів за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт».

Для досягнення мети дослідження були використані такі методи : аналіз науково-методичної літератури, анкетування, формуючий експеримент, методи статистичної обробки результатів. У дослідженні прийняли участь

здобувачі освіти – 1 курс (n=27); 2 курс (n=22); 3 курс (n=23); 4 курс (n=18) Донбаської державної машинобудівної академії, ЛНУ ім. Т. Шевченка, Донбаського державного педагогічного університету. Вхідний етап виконувався на початку вересня 2022 р. перед вивченням освітніх компонентів професійної програми, а підсумковий – у червні 2023 р. Визначення впливу традиційної форми навчання та авторської моделі (інтерактивних технологій) здійснювався за допомогою діагностичних зрізів змін педагогічно-рефлексивного компоненту серед студентів (критерій – «рефлексивність»). Вивчення спрямованості здійснювалося за видами – особиста, суспільна та ділова – за допомогою стандартизованої психологічної методики «Діагностика спрямованості особистості» Б. Басса.

З'ясовано, що в експериментальних групах кількість студентів зі спрямованістю на завдання (зацікавленість у вирішенні ділових проблем, виконання роботи як найкраще, орієнтація на ділове співробітництво, здатність відстоювати в інтересах справи власну думку, корисну для досягнення загальної мети) зростає на 1 курсі в 1,5 рази, 3 курсі в 1,53 рази, 4 курсі в 2,1 рази, водночас, в експериментальних групах зменшилася кількість майбутніх тренерів-викладачів зі спрямованістю на себе (орієнтація на пряме винагородження та задоволення, агресивність у досягненні статусу, схильність до суперництва, тривога, інтровертованість, роздратованість, прагнення до влади): на 1 курсі в 2,3 рази, на 2 курсі в 2 рази, на 3 курсі в 2,5 рази на 4 курсі в 4,3 рази. У контрольних групах теж зафіксовано зменшення кількості студентів за цим показником, проте лише з 2 – 4 курс і не суттєво. Слід звернути увагу, що на 2 курсі експериментальній групі спостерігається підвищення в 1,5 рази кількість студентів зі спрямованістю на взаємні дії, як наслідок, це формує прагнення підтримувати стосунки з людьми, орієнтує на спільну діяльність та соціальне схвалення, залежність від групи, потребу в емоційних стосунках з оточуючими. Окреслено перспективи подальших досліджень означеної проблеми.

Ключові слова: спрямованість студентів, здобувачі освіти, інтерактивні технології.

УДК 37.03:378.1

CHARACTERISTICS OF BACHELOR STUDENTS' ATTITUDE TOWARD PHYSICAL CULTURE AND SPORTS AS ACADEMIC DISCIPLINES

ОСОБЛИВОСТІ СТАВЛЕННЯ ДО НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ СЕРЕД СТУДЕНТІВ 1 – 4 КУРСІВ

Сергій Черненко

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
E-mail: chernenko.sergey65@ukr.net
ORCID 0000-0001-9375-4220

Serhii Chernenko

PhD in Physical Education and Sports,
Associate Professor
E-mail: chernenko.sergey65@ukr.net
ORCID 0000-0001-9375-4220